

Sadarbības memorands par reformu īstenošanu augstākajā izglītībā un zinātnē

Rīgā,

2013. gada 3. janvārī

Ar šo sadarbības Memorandu Latvijas Republikas izglītības un zinātnes ministrs Roberts Ķīlis un Latvijas Universitātes rektors Mārcis Auziņš vienojas par efektīvu un atklātu sadarbību augstākās izglītības konkurētspējas palielināšanai.

Memoranda prioritārais uzdevums ir nodrošināt šādu reformu augstākajā izglītībā saskaņotu un efektīvu ieviešanu:

1. Studiju un zinātniskās darbības kvalitātes paaugstināšana;
2. Augstākās izglītības un zinātnes sektora konsolidācija un efektīva resursu izmantošana;
3. Augstākās izglītības un zinātnes internacionalizācija un starptautiskās konkurētspējas paaugstināšana.

Memoranda parakstītāji:

1. Atzīst, ka pēdējo desmit gadu laikā veiktās darbības nav bijušas pietiekamas, lai nodrošinātu augstākās izglītības un zinātnes konkurētspējas būtisku pieaugumu.
2. Apzinās šādus desmit pamata izaicinājumus un iespējas augstākajā izglītībā:
 - 2.1. Latvijas augstskolu konkurētspēja pēc jebkuriem starptautiski pieņemtiem kritērijiem, salīdzinot ar atzītāko pasaules augstskolu rangs sarakstiem, ir zema;
 - 2.2. publiskās un privātās investīcijas augstākajā izglītībā un zinātnē ir nepietiekamas;
 - 2.3. augstākās izglītības finansēšanas modelis nodrošina iespēju studēt bez maksas tikai vienai trešdaļai studentu; budžeta vietu sadalei tiek izmantots vēsturiskais princips;
 - 2.4. izmantota aptuveni piektā daļa no augstākās izglītības eksporta un attiecīgā papildu finansējuma piesaistes potenciāla; pastāv likumdošanas barjeras ārvalstu studentu aktīvākai piesaistei;
 - 2.5. studentu skaits augstākās izglītības iestādēs Latvijā (vidēji) ir viens no zemākajiem Eiropas Savienībā, kas pamatā neļauj sasniegt kritisko masu kvalitatīvo studiju nodrošināšanā; demogrāfiskās tendences liecina par Latvijas studentu skaita turpmāku būtisku samazinājumu;
 - 2.6. pastāvot lielum valsts dibināto augstskolu skaitam, katras augstskolas specializācija (misija un uzdevums) nav definēta; akadēmiskā personāla skaits ar doktora grādu ir šādam skaitam nepietiekams;
 - 2.7. paralēli kvalitatīvajām studiju programmām, vairāku studiju programmu kvalitāte neatbilst augstākajiem akadēmiskajiem standartiem un darba tirgus prasībām; studiju programmas dublējas, to skaits uz vienu tūkstoši studentu ir pārmērīgs;

- 2.8. augstskolu pārvaldības sistēma nepietiekami iesaista pazīstamu sabiedrības un darba devēju pārstāvjus tiešu lēmumu (nevis konsultēšanā), kas saistīti ar augstskolas pārvaldību (nevis akadēmisko lēmumu), pieņemšanā;
 - 2.9. nav nodrošināta studentu/ absolventu, akadēmiskā personāla un diplomu vienota elektroniska uzskaitē;
 - 2.10. zinātnes mijiedarbība ar augstāko izglītību studiju ekselences nodrošināšanai ir nepietiekama.
3. Atzīst, ka ir nepieciešams nodrošināt šādu būtisku reformu ieviešanu augstākās izglītības konkurētspējas palielināšanai:
 - 3.1. palielināt publiskā, tajā skaitā valsts budžeta finansējumu 2014.gadā, pieprasot piešķirt augstākajai izglītībai papildu vismaz 0.25% no iekšzemes kopprodukta un izvērtēt iespējas piesaistīt papildu struktūrfondu līdzekļus augstākās izglītības konkurētspējas nodrošināšanai;
 - 3.2. līdz 2014.gada 1.maijam veikt zinātnes izvērtējumu un, balstoties uz tā rezultātiem, publisko finansējumu akadēmiskajai zinātnei ievērojami lielākā apjomā koncentrēt ar augstskolām un it īpaši universitātēm saistītās pētniecības institūcijās;
 - 3.3. līdz 2014.gada 1.septembrim ieviest principiāli jaunu augstākās izglītības finansēšanas modeli, kas visiem studentiem dotu iespēju studēt kvalitatīvajās programmās par budžeta līdzekļiem, dialoga ceļā vienojoties par piemērotāko veidu valsts budžeta finansējuma izmantošanas efektivitātes paaugstināšanai;
 - 3.4. ieviest jaunu augstskolas pārvaldības mehānismu, kas nodrošinātu lielāku sabiedrības, darba devēju un ekspertu iesaisti augstskolu stratēģisku un budžeta lēmumu pieņemšanā, tādā veidā radot priekšnosacījumus profesionālismam, dinamiskumam, efektivitātei un labai pārvaldībai;
 - 3.5. 2013.gadā nodrošināt priekšnosacījumus finansiāli sekmētai reālai augstākās izglītības iestāžu konsolidācijai, Eiropas Savienības fondu un valsts budžeta programmēšanā paredzot atbalstu tikai kvalitatīviem un uz apvienošanas un sadarbību vērstiem projektiem; projektiem ar gudru specializāciju reģionālā griezumā; kvalitatīviem studiju piedāvājumiem principiāli jaunām studējošo grupām (izglītības eksports, tālākizglītība);
 - 3.6. nodrošināt augstākās izglītības reģistru (studentu/absolventu, akadēmiskā personāla, diplomu) integrēšanu Valsts izglītības informācijas sistēmā;
 - 3.7. nodrošināt zinātnes lomas palielināšanu augstskolās, īpaši universitātēs;
 - 3.8. nodrošināt starptautisku ekspertu veiktu profesionālu, adekvātu un no interešu konfliktiem brīvu visu studiju virzienu akreditācijas procesu 2013.gadā, nepieļaujot nekvalitatīvu programmu turpmāku īstenošanu;
 - 3.9. līdz 2014.gadam nodrošināt nosacījumu pārskatīšanu attiecībā uz Eiropas Savienības valodu lietošanu augstākajā izglītībā, palielinot to izmantošanas iespējas, vienlaicīgi atbalstot un garantējot valsts valodas izmantošanu studiju programmu īstenošanā.
 4. Atzīst, ka esošie attīstības plānošanas un citi dokumenti (konceptuālais dokuments „Latvijas izaugsmes modelis. Cilvēks pirmajā vietā.”, Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam, Eiropa 2020 stratēģija, Latvijas nacionālā reformu programma ES2020 īstenošanai, Latvijas un Eiropas Komisijas saprašanās memorands, Eiropas Savienības Padomes 2012.gada rekomendācijas Latvijai, Deklarācija par Valda Dombrovskā vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību, Valdības rīcības plāns Deklarācijas par Valda Dombrovskā vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai, Pasākumu plāns nepieciešamajam reformām augstākajā izglītībā un zinātnē 2010.-2012.gadam, Nacionālais

attīstības plāns 2014.-2020.gadam un citi) paredz skaidru mandātu Izglītības un zinātnes ministrijai un tās partneriem šo reformu īstenošanai.

5. Atzīst, ka konsultācijas starp sadarbības partneriem pirms lēmumu pieņemšanas ir neatņemama reformu ieviešanas sastāvdaļa, neierobežojot parakstītāju tiesības pieņemt patstāvīgus lēmumus.
6. Atzīst, ka Izglītības un zinātnes ministrija neierobežos memoranda parakstīšanu ar pārējām augstākās izglītības iestādēm un citiem partneriem, kas vēlas aktīvi sadarboties reformu ieviešanā.

Parakstot šo Memorandu, puses apņemas veikt nepieciešamās darbības, lai īstenotu Memorandā iekļautos uzdevumus un principus savstarpējas koleģialitātes un izpratnes gaisotnē, kā arī gādājot par Latvijas valsts nacionālām interesēm nodrošināt saviem iedzīvotājiem augstākās kvalitātes līmeņa izglītību.

Memorands var tikt aktualizēts reizi gadā, pusēm savstarpēji vienojoties.

Memorands noformēts uz trīs lapām un parakstīts divos eksemplāros ar vienādu juridisku spēku, pa vienam eksemplāram katram Memoranda parakstītājam.

Izglītības un zinātnes ministrs

Roberts Ķīlis

Latvijas Universitātes rektors

Mārcis Auziņš